

Επίλογος (Ηλεκτρονικό Άρθρο)

Ιστορικό Σημείωμα

Αυτό το ηλεκτρονικό άρθρο δημοσιεύτηκε στην ιστοσελίδα της [ομάδας 1917](#) στις 17/04/23.

Περιεχόμενο

Επίλογος

Σε αυτή τη συλλογή κειμένων παρουσίασα τον μαρξισμό ως τη μέθοδο της εμμενούς διαλεκτικής κριτικής της κοινωνικής πραγματικότητας, που έχει σκοπό να γίνει η επαναστατική συνείδηση και η πολιτική του προλεταριάτου. Ο μαρξισμός δεν κηρύττει μια ουτοπική κοινωνία για την οποία οι άνθρωποι οφείλουν να αγωνίζονται, αλλά αντιθέτως, κάνει τους ανθρώπους να συνειδητοποιήσουν την προοπτική στην υπάρχουσα πραγματικότητα που πρέπει να υλοποιήσουν για να επιτύχουν στον αγώνα τους για μια έλλογη και ελεύθερη κοινωνία. Αυτή η προοπτική είναι το αποτέλεσμα της αυτοαντίφασης της προλεταριοποιημένης εργασίας, και είναι ο μόνος δυνατός οδηγός για ρεαλιστική επαναστατική δράση, καθότι μέρος της ίδιας της πραγματικότητας.[1] «Ο κομμουνισμός δεν είναι για μας μια κατάσταση πραγμάτων που πρέπει να εγκαθιδρυθεί, ένα ιδεώδες που σ' αυτό θα πρέπει να προσαρμοστεί η πραγματικότητα. Ονομάζουμε κομμουνισμό την *πραγματική* κίνηση που καταργεί τη σημερινή κατάσταση πραγμάτων. Οι όροι αυτής της κίνησης προκύπτουν από τις προϋποθέσεις που τώρα υπάρχουν.»[2]

Είναι η διαλεκτική μέθοδος που ορίζει τον μαρξισμό, και όχι τα συγκεκριμένα συμπεράσματα του Μαρξ και άλλων μαρξιστών στα οποία κατέληξαν με την εφαρμογή της μεθόδου. Ένας μαρξιστής μπορεί και πρέπει να εξετάσει, να αναπτύξει και, όταν χρειάζεται, να απορρίψει αυτά τα συμπεράσματα. Αυτό που δεν μπορεί να κάνει και να παραμείνει μαρξιστής είναι να εγκαταλείψει την ίδια τη μέθοδο.[3] Είναι σημαντικό ότι η εγκυρότητα της μαρξιστικής αναγνώρισης της δυνατότητας για ελευθερία που ελλοχεύει στο παρόν, και κατ' επέκταση, η εγκυρότητα της μαρξιστικής μεθόδου στο σύνολό της, παραμένει αμφίβολη όσο δεν γίνεται πραγματικότητα η εν λόγω δυνατότητα. Κατά τη γνώμη μου, η μαρξιστική κατανόηση της ιστορίας και η μαρξιστική κριτική της αστικής κοινωνικής πραγματικότητας έχουν μια σημαντική διαφορά. Η πρώτη είναι εύλογη και έχει ερμηνευτική δύναμη, αλλά δεν μπορεί να είναι τίποτα περισσότερο από πιθανή: δεν μπορούμε ποτέ να μάθουμε με βεβαιότητα την επιμέρους βαρύτητα των ιστορικών παραγόντων που καθόρισαν τα γεγονότα του παρελθόντος. Η μαρξιστική κριτική της αστικής κοινωνικής πραγματικότητας είναι επίσης απλώς εύλογη στο παρόν, αλλά αυτό θα μπορούσε να ήταν διαφορετικό. Εάν ο μαρξισμός καταφέρει να γίνει η κοινωνική και πολιτική συνείδηση του προλεταριάτου, που με τη σειρά του επιτύχει τη μετάβαση στον κομμουνισμό, η μαρξιστική κριτική της αστικής κοινωνικής πραγματικότητας, δηλ. η ταυτοποίηση επαναστατικής προοπτικής στον καπιταλισμό που μπορεί να υλοποιηθεί από το προλεταριάτο, θα γίνει αληθινή.

Η πραγματική δοκιμασία του μαρξισμού είναι λοιπόν αν θα καταφέρει να γίνει η κοινωνική και πολιτική συνείδηση που αλλάζει την πραγματικότητα. Αυτό ισχύει γιατί ο διαλεκτικός υλισμός στοχεύει να είναι μια θεωρία με πρακτική σημασία – δεν έχει στόχο να περιγράψει την ιστορία και την πραγματικότητα αλλά να την αλλάξει. Είδαμε ότι για τον Μαρξ οτιδήποτε παραμένει απραγματοποίητο κατά μία έννοια παραμένει μη πραγματικό, και αυτό περιλαμβάνει την

επαναστατική θεωρία. Όπως το έθεσε στη 2η Θέση για τον Φόουερμπαχ: «Το ερώτημα αν η ανθρώπινη νόηση μπορεί να συναντήσει την αντικειμενική αλήθεια δεν είναι θεωρητικό, αλλά πρακτικό. Στην πράξη πρέπει ν' αποδείξει ο άνθρωπος την αλήθεια, δηλ. την πραγματικότητα και την ισχύ, το εντεύθεν της νόησής του».[4] Μόνο αν το προλεταριάτο κάνει πραγματικότητα τον κομμουνισμό μέσω της επανάστασης θα δικαιωθεί ο μαρξισμός.

Φειδίας Χριστοδουλίδης

Από την σειρά κειμένων **“Τί εστί Μαρξισμός;”**

[1] Γκέοργκε Λούκατς, Ιστορία και Ταξική Συνείδηση, μετ. Γιάννης Παπαδάκης, Εκδόσεις Οδυσσέας, 1975, σελ. 81.

[2] Η Γερμανική Ιδεολογία, σελ. 81-2.

[3] Ιστορία και Ταξική Συνείδηση, σελ. 53-4.

[4] Θέσεις για τον Φόουερμπαχ, μετ. Γιώργος Μπλάνας, 2004, σελ. 20

[Χρειάζεται Τούρκικη Μετάφραση, Ηλεκτρονικά Άρθρα, Δεκαετία 2020-2029, 2023, 1917 \(Ομάδα\), Σειρά Άρθρων Τί εστί Μαρξισμός;, Απροσδιόριστη Τοποθεσία](#)

From:

<https://movementsarchive.org/> - Κυπριακό Κινηματικό Αρχείο
Cyprus Movements Archive
Kıbrıs Sosyal Hareket Arşivi

Permanent link:

<https://movementsarchive.org/doku.php?id=el:digital:1917:marxism7&rev=1733431049>

Last update: **2025/04/20 19:41**

